

sumari

Presentació • El Pla de recuperació • Els grans perills: el verí, l'electrocució, la caça furtiva, l'alteració de l'hàbitat • Les mesures dutes a terme. Radioseguiment, *hacking*, control de reproductors • I tu, què pots fer?

Edició: Conselleria de Medi Ambient. Govern de les Illes Balears

Han col·laborat en la redacció del full:

Vicenç Fortesa, Joan Mayol, Jordi Muntaner, Joan Oliver

(Conselleria de Medi Ambient)

Félix de Pablo Pons (Institut Menorquí d'Estudis)

Antoni Muñoz (Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa)

Coordina: Joan Pericas

Fotografies: Autors de publicacions prèvies de la CMA

Disseny: Margalida Vinyes

Dipòsit legal: PM-2519-2003

Presentació

Fins fa quinze o vint anys, poder gaudir de l'elegància del moviment d'una milana en plena caça no era cosa estranya a Mallorca i molt manco a Menorca, on és coneguda com milà o milà poller: la lentitud del vol, planant, gairebé surant en l'aire, dirigint els moviments amb la seva coa forquillada. Tampoc no era estrany poder fitar qualque niu, sobre les branques d'un pi, sobretot al maig o al juny quan encara

Nom: Milana real o pollera. Milà o milà poller (ME)

Nom llatí: *Milvus milvus*

Longitud: 60-66 cm

Envergadura: 75-95 cm

Pes: 700-1.300 g

Coloració adult: Fosc a la part superior

i castany fosc a les inferiors.

Dues taques blanques a la part inferior de les ales.

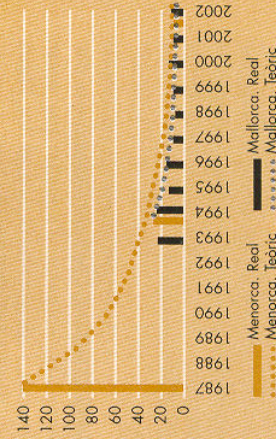
El cap i el coll clars amb estries fosques

Longevitat: 25 anys

ració duts a terme al nord i al centre d'Europa aconseguiren recuperar les poblacions. A la regió mediterrània, però, durant la dècada dels noranta les poblacions seguien decreixent i les poblacions insulars patiren molt especialment; no tan sols les de Mallorca i Menorca, sinó també les de Sardenya i Sicília, ben igual que les poblacions peninsulars: algunes extingides definitivament, d'altres reduïdes a la mínima expressió.

Unes quantes dades expliciten la magnitud de la recessió: Menorca, una illa que l'any 1987 comptava amb 140 parelles, l'any 1995 només acollia unes 12 parelles. A Mallorca, l'espècie es quedà arraconada a la serra de Tramuntana i, mentre l'any 1993 encara s'hi podien comptar entre 20 i 27 parelles que feien niu, el 2000 s'arribava a xifres alarmants: entre 6-8 parelles.

Nre. de parelles nidificants

els polls no l'havien abandonat. En canvi, avui resulta extremadament difícil poder observar aquest rapinyaire a les nostres illes.

La milana ha estat durant anys companya de l'home a les Gimnèsies on, a més dels exemplars migrants i hivernants, s'hi coneixien poblacions nidificants. En canvi, a les Pitiüses no hi ha notícies que mai hi hagi estat sedentària. El seu paper ecològic estava ben definit: principalment oportunista, tot i que és caçadora de petits mamífers, rèptils, aucells i fins i tot insectes, s'alimentava bàsicament d'animals malalts, dels carnatges i de les restes.

Distribuïda en poques zones europees, en alguns indrets del nord d'Àfrica i a les illes atlàntiques, les poblacions de milana real començaren a reduir-se ja en el segle XIX. Diversos plans de recupe-

Era, per tant, urgent prendre mesures per conservar de l'espècie i això és el que féu la Conselleria de Medi Ambient amb la col·laboració del Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa i l'Institut Menorquí d'Estudis.

El Pla de recuperació de la Milana

La reclassificació de la milana reial (*Milvus milvus*) respecte del seu grau de protecció, que passà a ser considerada com una espècie en perill d'extinció per la legislació espanyola, s'ha produït l'any 2003 (BOE núm. 149). A partir d'aquest moment, l'Administració, en aquest cas el Govern de les Illes Balears, ha de redactar i executar un Pla de recuperació. Aquest pla es troba actualment en fase de tramitació i ja s'ha gestionat l'aportació d'aus d'altres comunitats autònomes per reforçar les poblacions insulars, tant mitjançant l'alliberament de nous exemplars com mitjançant la cria en captivitat.

No obstant això, com hem esmentat més amunt, les mesures a favor de l'espècie davant la forta regressió que patí en el darrer terç del segle XX han estat intenses i nombroses. El Govern va promoure ja el 1992 un pla de conservació dels

rapinyaires i des de 1998 col·labora activament amb altres institucions (Institut Menorquí d'Estudis i Grup Balear d'Ornitologia) en un pla de conservació de les poblacions existents. Aquell any es va redactar un pla específic per a Menorca. Quant a Mallorca, s'iniciaren tasques similars l'any 2001, s'enllestí un programa de seguiment i s'assajà a més una tècnica de *hacking* per recuperar l'extinta població de la serra de Llevant.

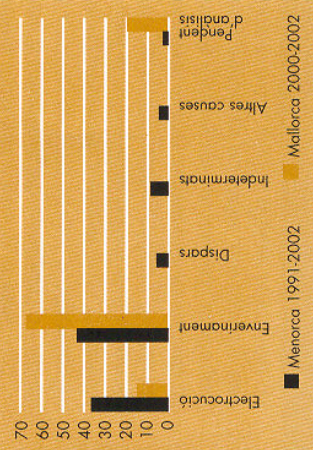
Els grans perills: el verí, l'electrocució, la caça furtiva i l'alteració de l'hàbitat

El perills que dugueren l'espècie fins a tan greu situació foren i són quatre:

L'enverinament. Es produeix pel consum d'esques que en alguns vedats de caça s'han fet servir il·legalment per controlar els depredadors (moixos, genetes, etc.). Sortosament s'ha registrat un descens molt acusat dels enverinaments en els últims anys, relacionat sens dubte amb l'enduriment de la legislació per aquest delictes i que han tingut com a conseqüència dues condemnes penals per als infractors i el tancament d'una àrea privada de caça a Mallorca. A aquest enduriment de la legislació cal afegir-hi la tasca duta a terme pels agents de Medi Ambient, l'existència del telèfon de denúncia SOS-Verí mantingut per la Fundació Voltor Negre i l'interès mostrat per les autoritats judicials envers el problema. En el quadre adjunt podeu veure els casos d'enverinament que s'han detectat des de l'any 1997 i com les mesures adoptades han aconseguit reduir-los en els darrers anys.

L'electrocució. Es tracta d'un problema especialment greu a Menorca,

Causes i percentatges de mortalitat a les dues illes

on s'aixequen 11.000 torres d'alta tensió al llarg de 1.200 quilòmetres de línies elèctriques. Una de les principals mesures adoptades fou l'aïllament d'aquestes torres. Entre 1998 i 2000 se n'aïllaren 918 (un 24% del total i les més perilloses), la qual cosa suposà una inversió de 600.000 euros, finançats amb un conveni entre el Govern de les Illes Balears i GESA al 50%. La mesura ha aconseguit reduir considerablement la mortalitat deguda a aquesta causa, passant d'1,3 aus/km a l'any a 0,1 aus/km a l'any. La mesura s'hauria d'estendre a la totalitat de les àrees sensibles.

La caça furtiva. Sortosament aquest perill recula en els darrers temps i la sensibilització dels caçadors cap a la protecció dels rapinyaires és cada vegada més gran.

La destrucció de l'hàbitat i la competència d'altres espècies. Qualsevol alteració del medi i en especial de la zona de nidificació (per incendis, per urbanitzacions i construccions, etc.) és, potser, la principal causa de la regressió de l'espècie. Cal esmentar que durant els darrers anys el tancament d'abocadors de residus ha tingut greus conseqüències per a la milana, obligada a competir amb les gavines pel poc aliment disponible.

Les mesures dutes a terme

Localització de la població reproductora i seguiment de la reproducció

Des de l'any 1998 a Menorca i des de l'any 2000 a Mallorca es realitza un control exhaustiu de la població nidificant. S'han localitzat els nius i s'ha controlat la posta i el naixement dels polls, els quals són després marcats. Durant el 2003 es varen localitzar a Mallorca 10 parelles nidificants, totes a la serra de Tramuntana, però només 7 parelles es reproduïren amb èxit i 14 polls s'han incorporat a la població mallorquina. A Menorca varen criar durant l'any 2003 deu parelles, les mateixes que l'any 2002. En total són 16 els polls que es varen incorporar a la població menorquina.

Les baixes en la població reproductora ha fet que en els darrers anys mantenguí unes xifres molt paregudes. Si més no, el seguiment dels nius i de la posta ha permès comprovar que la causa del declivi de les poblacions no és la reproducció, que és correcta, sinó una elevada taxa de mortalitat de joves i d'adults, relacionada amb els perills esmentats abans.

Radioseguiment

Des de l'any 2000, en el marcatge tradicional (amb marques alars de color col·locades al patagi amb les corresponents inscripcions) s'han col·locat petits emissors de ràdio (de 30 grams i una vida aproximada de tres anys) a les milanes nascudes de les úniques parelles que aconseguiren criar polls amb èxit. El radioseguiment té com a

Inspeccions en vedats de caça

Personal de la Conselleria de Medi Ambient ha fet durant aquests darrers anys inspeccions en vedats de caça a la recerca de veri. Les inspeccions, l'enduriment de les sancions i l'actitud molt positiva de l'autoritat judicial envers el problema, ha provocat un considerable descens en el nombre de baixes per enverinament.

Xerrades en escoles i edició de material educatiu

La conscienciació ciutadana és una eina fonamental per lluitar contra els problemes que estan a punt d'acabar amb les milanes a Mallorca i a Menorca. Per això s'han realitzat un bon nombre de xerrades a grups escolars dels municipis situats dins les àrees on viu la milana. Al mateix temps, s'ha elaborat material educatiu que poden utilitzar tots els centres d'ensenyament i un vídeo divulgatiu de pròxima aparició.

ben territori adequat, exemplars que no s'emparellen, exemplars que perden la seva parella a l'inici de la temporada de cria, etc.). Per això és necessari utilitzar altres metodologies, per tal d'aclarir amb més certesa quin és el nombre de milanes a Mallorca i a Menorca.

A Mallorca s'han localitzat dos dormidors, determinats llocs on les milanes s'agrupen a l'hora de dormir. Un cens periòdic en aquest llocs permet situar la població a Mallorca al voltant de les 30 milanes.

Instal·lació de menjadors

Atès que l'enverinament és la causa principal de mortalitat no natural de la milana a Mallorca, s'han instal·lat àrees d'alimentació segura a prop de les zones de cria. A Menorca hi ha menjadors as Grau i as Torretó. Aquests menjadors s'omplen periòdicament amb animals morts i resulten especialment adequats en els moments en què les milanes necessiten més menjar (època de cria, hivern) o passen per etapes delicades (joventut). S'ha de destacar la importància de la col·laboració dels propietaris en aquesta iniciativa.

Control de baixes

Gràcies al radioseguiment, a la labor del personal de la Conselleria de Medi Ambient, del GOB, de l'Institut Menorquí d'Estudis i de molts voluntaris, es manté al dia un cens de baixes. El 2003 es registraren a Mallorca 4 baixes: dues electrocucions, un enverinament confirmat i una mort encara per determinar. En tant car aquesta publicació, a Menorca només s'ha trobat un exemplar de milana mort i encara se n'analitzen les causes.

objectiu poder determinar les zones de més importància per a les milanes —on es troben més sovint—, per així prendre mesures amb vista a la conservació de l'habitat. No obstant això, els emissors van dotats d'un sensor de mortalitat, la qual cosa facilita la localització dels animals morts i la immediata investigació sobre les causes de la mort.

En aquests moments a Mallorca es controlen 20 exemplars equipats amb emissors de ràdio: 11 exemplars nascuts l'any 2003, 6 exemplars de l'any 2002, 2 exemplars de l'any 2001 i 1 exemplar de l'any 2000. Des s'inicià el projecte de seguiment de la milana a Mallorca s'han equipat i controlat un total de 37 exemplars.

Reintroducció al Parc Natural de Llevant.

El hacking

Tant l'any 2002 com l'any 2003, s'han alliberat milanes al Parc Natural de Llevant amb el procediment de *hacking*. L'objectiu és propiciar la colonització d'aquesta zona quan les milanes arribin a l'edat adulta (3 anys) i estableixin els seus territoris. Han estat 6 les milanes alliberades, que s'han incorporat sense cap problema a la resta de la població. A hores d'ara s'han agrupat amb la resta d'exemplars immadurs en una zona de la serra de Tramuntana.

Recompte de dormidors

El recompte de les parelles nidificants només aporta informació sobre una part de la població, ja que molts exemplars no nidifiquen (joves, exemplars que no tro-

Tu també pots ajudar en el nostre intent d'evitar que la milana s'extingeixi a Mallorca i a Menorca, i ho pots fer de diverses maneres:

1. Aportant qualsevol informació sobre la milana, com ara avistaments d'exemplars, sobretot d'aquells que estan marcats, i cosignar-ne la data, el lloc, l'hora i qualsevol característica de l'au.
 2. Comunicant qualsevol agressió que afecti tant la milana com el seu habitat o la localització d'animals morts.
 3. Si ets propietari o pagès d'una zona amb milanes, pots col·laborar-hi directament garantint la tranquil·litat dels animals i aportant aliment.
- Si vols col·laborar-hi, posa't en contacte amb el Servei de Protecció d'Espècies, av. de Gabriel Alomar i Villalonga, 33, 07006 Palma. Tel. 971 176 800**

EL FULL DE LES espècies és el butlletí informatiu de la Conselleria de Medi Ambient (Protecció d'Espècies). La distribució és **gratuïta**. Si vols rebre'l, omple aquesta fitxa i envia-la a l'adreça següent: Conselleria de Medi Ambient, av. de Gabriel Alomar i Villalonga, 33. 07006 Palma (Mallorca). També pots sol·licitar-lo per correu electrònic a: **especies@dgmambiente.caib.es**

Nom i llinatges
Domicili
C.P. **Ciutat** **País**
e-mail
Vull rebre **EL FULL DE LES espècies**, butlletí informatiu de la Conselleria de Medi Ambient (Protecció d'Espècies).
..... d de
Signatura